

Neptun kód (tanrendből):		BTTON207HIS		
Az óra címe:		Oktató(k):	Tárgyjegyző:	
Ókortörténet (előadás, ókori Róma)		Szlávik Gábor	Dr. habil. Szlávik Gábor (CSc)	
Az óra címe angol nyelven:				
Ancient History – Lecture (History of the ancient Rome)				
Az óra tanterv szerinti felhasználhatósága (felhasználás más képzésben kóddal együtt):				
Az óra típusa (előadás, szeminárium, gyakorlat):	Beszámolási kötelezettség (gyak.jegy, kollokvium)	Heti óraszám:	Kreditérték:	Előfeltétel (kóddal):
előadás	kollokvium	2	3	BTTON204HIS BTTON205HIS
Az óra tartalmi ismertetése:				
Kronologikus sorrendben haladó, tematikus előadások a római történelem főbb eseményeinek (kül. politika- gazdaság- és társadalomtörténet) megismertetésére				
Az óra tematikája (12 hétre lebontva):				
1. Általános bevezetés: a „római” történelem fogalma, korszakolása, valamint – komparatív – jelentősége az ókori államalakulatok és társadalmak rendszerében. Az előadássorozatban érintett történeti események tágabb, ill. szűkebb földrajzi színterének vázlatos bemutatása. Primér és szekundér források. A királyság és a római köztársaság korának megjelenítése az antik történetíróknál, valamint az újabb kutatások tükrében. A „római” történelem mint a közösségi és egyéni szintű cselekvések mintája a későbbi korok számára. 2. A korai Róma és az etruszkok: az Appenni-félsziget természetföldrajza. A korai Itália. A vaskori Itália népei. Az etruszkok. Róma kialakulása, a királyság kora. 3. A rendi küzdelmek kora, Itália meghódítása. Belső történet Kr. e. 287-ig.: a patrícius-plebeius küzdelmek kora Külső történet Kr. e. 265-ig: Itália meghódítása. A korai köztársaság államszerkezete, társadalmi és gazdasági viszonyai. A római gazdaság és társadalom a Kr.e. II. században 133-ig. 4. Küzdelem a hegemoniáért: a nyugati mediterrán térség természetföldrajza. Róma és Karthágó küzdelmei a III.. században. A keleti mediterrán térség természetföldrajza. Róma és a hellenisztikus államok története Egyiptom provinciává szervezéséig. 5. A köztársaság válsága. Belső történet Kr. e. 31-ig: a Gracchusok kora. A polgárháborúk kora az actiumig csatáig (Kr. e. 31.). Ezen belül külön. a sullai „alkotmány” és Caesar „monarchiája”. 6. Gracchusoktól Neroig (A): Augustus principatusa 7. A Gracchusoktól Neroig (B): A Claudiusok kora 8. A Flaviusok kora. A római kultúra a kései köztársaság idején, ill. a császárság első évszázadában 9. Az Antoninusok kora 10. A Kr. u. második század gazdasági-társadalmi virágzása 11. A Severusok kora. A katonai anarchia időszaka. Pannónia története és régészeti emlékei Kr. u. 167-ig 12. A dominatus kora. In: Pannónia története és régészeti emlékei a helyi provinciális igazgatás összeomlásáig. A birodalom kettészakadása, a Nyugat-római birodalom bukása. Visszapillantás és kitekintés				
5 vizsgakérdés a kötelező irodalom alapján:				
1. Az etruszkok. Róma kialakulása, a királyság kora 2. A korai köztársaság államszerkezete, társadalmi és gazdasági viszonyai. A római gazdaság és társadalom a Kr.e. 2. században 133-ig 3. Róma és a hellenisztikus államok története Egyiptom provinciává szervezéséig 4. Az Antoninusok kora				

5. A Valentinianus dinasztia

Jegy szerzésének feltételei (pl. Zárthelyi, stb.):

kollokvium

Kötelező irodalom (max. 3 tétel):

(1) *Németh Gy. – Hegyi W. Gy.*, Görög-római történelem, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 25 skk; 323-565. és 568-570.

(2) *Németh Gy.* (szerk.), Görög-római szöveggyűjtemény, Osiris Kiadó, Budapest, 2011, 81-85 (No. 47); 100-103 (No. 61); 155-158. (No. 98-99) és küln. 162-328 (No. 102-206).

(3) *Mócsy A. – Fitz J.* (szerk.), Pannónia régészeti kézikönyve. Bp. 1990.

Ajánlott irodalom:

Egyetemi jegyzet: *Ferenczy E. – Maróti E. – Hahn I.*, Az ókori Róma (Egyetemi tankönyv). Tankönyvkiadó, Budapest, 1992 – azóta több, változatlan utánnyomásban és *Havas László – Hegyi W. Gy. – Szabó E.*, Római történelem, Osiris Kiadó – Osiris tankönyvek (szerk. Németh Gy.), Budapest, 2007 (Mindkét jegyzet a római történelem minden korszakához részletes bibliográfiát tartalmaz.)

Források: Római történeti chrestomathia (Ókori történeti chrestomathia III; szerk. Borzsák I.), Tankönyvkiadó, Budapest 1963 (azóta több – változatlan – utánnyomásban).

Appianos: A római polgárháborúk (Ford. Hahn István). I-II. Bp. 1967.; Marcus Tullius Cicero: Válogatott művei (Vál. Havas László). Bp. 1974.; Florus: Róma háborúi (Ford. Havas László). Bp. 1979.; Historia Augusta (Ford. Terényi István). Bp. 1968.; Josephus Flavius: A zsidó háború (Ford. Révay József). Bp. 1957. (Azóta több kiadásban.); Julius Caesar: A polgárháború (Ford. Ürögdi György). Bp. 1968.; Julius Caesar: A gall háború (Ford. Szepessy Tibor). Bp. 1964.; Livius, A római nép története a Város alapításától, Budapest, Európa Könyvkiadó, 1963–1976 (Ford. Kis Ferencné, ill. Muraközi Gyula); azóta több kiadásban! A fentebb megjelölt kiadásból, az első kötetből (Bp. 1963): I-II könyv; a harmadik kötetből (Bp. 1970): XXI-XXI. könyv. Az első kötetből ismerni kell Borzsák István utószavát is! Tacitus összes művei I-II (ford. Borzsák I.), Bibliotheca classica, Bp. 1970.

Suetonius, A Caesarok élete (Ford. Kis Ferencné). Bp. 1961; azóta több kiadásban!

Plutarkhosz, Párhuzamos életrajzok (Ford. Máthé Elek). Bp. 1978; azóta több kiadásban!

(Kötelező minimum: Cato, Tiberius Gracchus, Sulla és Caesar élete)

Appianos, A római polgárháborúk (Ford. Hahn István). I-II. Bp. 1967; I. kötet.

Feldolgozások:

Alföldy G., Római társadalomtörténet, Budapest, Osiris kiadó, 2000² (1996¹; német ered. 1984³).

Cornell, T. – Matthews J.: A római világ atlasza, Helikon Kft., Bp. 1991 (angol ered. 1982).

Az ókori görögök és rómaiak története (szerk. J. Boardman–J. Griffin–O. Murray), Bp., Maecenas, 1996 (angol ered. 1968⁵), 545 skk (az ókori Róma története).

Grant, M., Róma császárai. Életrajzi kalauz a császárkori Róma uralkodóiról (sic!) Kr. e. 31–kr. u. 476 között, Budapest, Egyetemi könyvtár/Corvina, 1996 (angol ered. 1985).

Reich, J., Az ősi Itália (A múlt születése c. sorozat részeként), Helikon kiadó, Budapest, 1987 (angol ered. 1979).

Maróti E. – Horváth I.K. – Castiglione L., A régi Róma aranykora, Bp. 1974.

Hahn I., Róma istenei, Bp. 1975.

Warmington, B.W., Karthágó, Bp. 1967.

Hoffmann, W., Hannibal, Bp. 1971.

Hahn I. – Máté Gy., Karthágó. Bp. 1972. (Csak a *Hahn I.* által írt rész!)

Maróti Egon, Az itáliai mezőgazdasági árutermelés kibontakozása (Apollo könyvtár 13/Akadémiai Kiadó), Bp. 1981.

Hahn István, A plebs urbana a köztársaság válságos időszakában, Antik Tanulmányok, XVI (1969), 17-44.

Jones, A.H.M., Augustus. Bp. 1976.

Ajánlott idegen nyelvű irodalom: személyes megbeszélés alapján, az egyes hallgatók

nyelvi felkészültsége, ill. igényei szerint

Egyéb tudnivalók (pl.: tananyag, követelmények, stb. internetes elérhetősége):

Írásbeli (teszt) kérdések (max. 30 kérdés):

(A) A római történelem mely jelentős eseményeit jelölik az alábbi dátumok: Kr. e. 750; Kr. e. 298-290; Kr. e. 265; Kr. e. 146; Kr. e. 49; Kr. u. 66-70; Kr. u. 250; Kr. u. 325; Kr. u. 378.

(B) Rendeljen évszámot a római történelem alábbi eseményeihez: az ún. Tizenkéttáblás törvény (leges duodecim tabularum) meghozatalának éve; a harmadik samnis háború; a rómaiak elfoglalják az Appennini-félsziget utolsó, még önálló városi közösségét, az etruszk Volsiniit. Ezzel befejeződik Itália meghódítása; T(itus) Quinctius Flaminius az isthmosi játékokon kihirdeti a görög városok szabadságát; a harmadik mithridatesi háború (VI. Mithridatész Eupatór pontoszi uralkodó ellen); a triumvir M(arcus) Lepidus halála. Augustus pontifex maximus lesz; Traianus második dáki háborúja; Diocletianus ármaximáló rendelete; A milánói (mediolanumi) edictum.

(C) Kik voltak a királyok, majd a köztársaság korának, valamint a római császárság időszakának alábbi – legendás, ill. valós politikai személyiségei:

Servius Tullius; Cn(aeus) Marcius Coriolanus; L(ucius) Quinctius Cincinnatus; L(ucius) Cornelius Scipio Barbatus; P(ublius) Cornelius Scipio Africanus Maior; L(ucius) Licinius Lucullus; M(arcus) Licinius Crassus; Domitianus; Septimius Severus.

(D) Határozza meg az alábbi fogalmakat: agnatio-agnatus; limes (Romanus); praepositus sacri cubiculi; vicissima hereditatium; vir clarissimus